



Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 68/20
Λουξεμβούργο, 11 Ιουνίου 2020

Απόφαση στην υπόθεση C-74/19
Transportes Aéreos Portugueses

Η ενοχλητική συμπεριφορά επιβάτη αεροπορικών μεταφορών μπορεί να συνιστά «έκτακτη περίπτωση» δυνάμενη να απαλλάξει τον αερομεταφορέα από την υποχρέωσή του να καταβάλει αποζημίωση λόγω της ματαιώσης ή της μεγάλης καθυστέρησης της οικείας πτήσης ή μιας επόμενης πτήσης την οποία εκτελεί ο ίδιος με το ίδιο αεροσκάφος

Ο αερομεταφορέας οφείλει ωστόσο, στο πλαίσιο των εύλογων μέτρων που πρέπει να λάβει προκειμένου να απαλλαγεί από την υποχρέωση αποζημίωσης, να διασφαλίσει την κατά το συντομότερο δυνατόν μεταφορά των επιβατών με άλλες απευθείας ή με ανταπόκριση πτήσεις, οι οποίες εκτελούνται ενδεχομένως από άλλους αερομεταφορείς

Στην απόφαση *Transportes Aéreos Portugueses* (C-74/19), η οποία εκδόθηκε στις 11 Ιουνίου 2020, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις έννοιες των «εκτάκτων περιστάσεων» και των «εύλογων μέτρων» του κανονισμού 261/2004¹ (στο εξής: κανονισμός για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών). Έκρινε, συνακόλουθα, ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η ενοχλητική συμπεριφορά επιβάτη, η οποία είχε ως συνέπεια αλλαγή πορείας του αεροσκάφους με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η πτήση, συνιστά «έκτακτη περίπτωση» και ότι ο πραγματικός αερομεταφορέας δύναται να επικαλεστεί τη συγκεκριμένη «έκτακτη περίπτωση» η οποία επηρέασε όχι την πτήση που ματαιώθηκε ή καθυστέρησε, αλλά μια προηγούμενη πτήση που εκτελέσθηκε από τον ίδιο με το ίδιο αεροσκάφος. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι η εκ μέρους του αερομεταφορέα μεταφορά επιβάτη με την επόμενη πτήση που εκτελεί ο ίδιος αερομεταφορέας και έχει ως αποτέλεσμα να φθάσει ο επιβάτης στον προορισμό του την επόμενη ημέρα από την αρχικώς προβλεφθείσα συνιστά «εύλογο μέτρο», συνεπεία του οποίου ο αερομεταφορέας απαλλάσσεται από την υποχρέωση αποζημίωσης που υπέχει, μόνον εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά αντιδικία μεταξύ ενός επιβάτη και του αερομεταφορέα *Transportes Aéreos Portugueses* (TAP) σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να καταβάλει αποζημίωση στον εν λόγω επιβάτη του οποίου η πτήση ανταπόκρισης έφθασε στον τελικό προορισμό με μεγάλη καθυστέρηση. Ο αερομεταφορέας είχε απορρίψει το αίτημα αποζημίωσης με την αιτιολογία ότι η καθυστέρηση της συγκεκριμένης πτήσης οφειλόταν στην ενοχλητική συμπεριφορά επιβάτη η οποία εκδηλώθηκε σε προηγούμενη πτήση εκτελεσθείσα με το ίδιο αεροσκάφος και είχε ως αποτέλεσμα την αλλαγή πορείας του τελευταίου, η δε περίπτωση αυτή έπρεπε να χαρακτηριστεί ως «έκτακτη περίπτωση» κατά την έννοια του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών², η οποία τον απήλλαξε από την υποχρέωση αποζημίωσης που προβλέπει ο ίδιος κανονισμός³.

¹ Κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαιώσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ 2004, L 46, σ. 1).

² Άρθρο 5, παράγραφος 3, του κανονισμού 261/2004.

³ Άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004.

Το Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (πρωτοδικείο Λισσαβώνας, Πορτογαλία), επιληφθέν της υποθέσεως, διατηρούσε αμφιβολίες ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό της περίπτωσης στην οποία οφείλεται η ανωτέρω καθυστέρηση, ως προς το αν ο αερομεταφορέας μπορεί να επικαλεστεί τέτοια περίπτωση όταν αυτή επηρέασε μεν το αεροσκάφος που εκτέλεσε τη συγκεκριμένη πτήση, αλλά επ' ευκαιρία μιας προγενέστερης αυτής πτήσης, καθώς και ως προς τον εύλογο χαρακτήρα των μέτρων που έθεσε σε εφαρμογή ο αερομεταφορέας.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε συναφώς ότι ο αερομεταφορέας δεν υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση στους επιβάτες, εφόσον δύναται να αποδείξει ότι η ματαίωση της πτήσης ή η καθυστέρηση διάρκειας ίσης ή μεγαλύτερης από τρεις ώρες κατά την άφιξη οφείλεται σε «έκτακτες περιστάσεις» οι οποίες δεν θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί ακόμη και αν είχαν ληφθεί όλα τα εύλογα μέτρα και, σε περίπτωση επέλευσης τέτοιας περίπτωσης, ότι έλαβε τα κατάλληλα για την περίπτωση μέτρα, χρησιμοποιώντας όλες τις δυνατότητες που διέθετε σε προσωπικό ή υλικά μέσα, καθώς και τις χρηματοοικονομικές του δυνατότητες, προκειμένου να αποτρέψει την συνεπεία της ανωτέρω περίπτωσης ματαίωση ή σημαντική καθυστέρηση της οικείας πτήσης, χωρίς εντούτοις να μπορεί να απαιτηθεί από αυτόν να υποβληθεί σε θυσίες υπερβαίνουσες τις δυνατότητες της επιχείρησής του.

Πρώτον, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «έκτακτες περιστάσεις», κατά την έννοια του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, τα γεγονότα εκείνα τα οποία, ως εκ της φύσεως ή των αιτίων τους, δεν συνδέονται αναπόσπαστα με την κανονική άσκηση της δραστηριότητας του οικείου αερομεταφορέα και επί των οποίων αυτός δεν έχει πραγματικό έλεγχο, οι δε δύο αυτές προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά. Τέτοιες περιστάσεις **μπορούν να προκύψουν, ιδίως, σε περίπτωση κινδύνων για την ασφάλεια.**

Κατόπιν της διαπίστωσης ότι η ενοχλητική συμπεριφορά επιβάτη η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αλλαγή πορείας του αεροσκάφους θέτει πράγματι σε κίνδυνο την ασφάλεια της οικείας πτήσης, το Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν συνδέεται αναπόσπαστα με την κανονική άσκηση της δραστηριότητας του αερομεταφορέα. Αφετέρου, τέτοια συμπεριφορά δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να τεθεί υπό έλεγχο από τον τελευταίο, δεδομένου, κατά πρώτον, ότι η συμπεριφορά επιβάτη και οι αντιδράσεις του στις υποδείξεις του πληρώματος δεν είναι προβλέψιμες και, κατά δεύτερον, ότι επί του αεροσκάφους ο κυβερνήτης όπως και το πλήρωμα διαθέτουν περιορισμένα μόνο μέσα για να θέσουν υπό έλεγχο τέτοια συμπεριφορά.

Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως μη δυνάμενη να τεθεί πράγματι υπό έλεγχο από τον οικείο πραγματικό αερομεταφορέα και, ως εκ τούτου, **να χαρακτηριστεί ως «έκτακτη περίπτωση», εάν προκύπτει ότι ο αερομεταφορέας συνέτεινε στην εκδήλωση της συμπεριφοράς ή εάν μπορούσε να την προβλέψει και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα σε χρόνο κατά τον οποίο αυτό ήταν δυνατό χωρίς σημαντικές συνέπειες για την εξέλιξη της οικείας πτήσης, στηριζόμενος σε ενδείξεις προμηνύουσες τέτοια συμπεριφορά.** Τέτοια περίπτωση ενδέχεται να συντρέχει αν ο πραγματικός αερομεταφορέας προέβη στην επιβίβαση ενός επιβάτη που παρουσίαζε διαταραχές συμπεριφοράς ήδη πριν ή ακόμη και κατά τη διάρκεια της επιβίβασης.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι ο αερομεταφορέας πρέπει να έχει τη δυνατότητα, προκειμένου να απαλλαγεί από την υποχρέωση αποζημίωσης των επιβατών σε περίπτωση μεγάλης καθυστέρησης ή ματαίωσης της πτήσης, **να επικαλεστεί «έκτακτη περίπτωση» η οποία επηρέασε προηγούμενη πτήση που εκτέλεσε ο ίδιος με το ίδιο αεροσκάφος, υπό την προϋπόθεση ότι υφίσταται άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της επέλευσης της περίπτωσης αυτής που επηρέασε προγενέστερη πτήση και της καθυστέρησης ή της ματαίωσης μεταγενέστερης πτήσης,** πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει βάσει των πραγματικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του και συνεκτιμώντας ιδίως τον τρόπο εκμετάλλευσης του οικείου αεροσκάφους.

Τρίτον, το Δικαστήριο έκρινε ότι, **σε περίπτωση επέλευσης έκτακτης περίπτωσης, ο αερομεταφορέας** που προτίθεται να απαλλαγεί από την υποχρέωση αποζημίωσης των επιβατών,

πρέπει να επιστρατεύσει κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή του προκειμένου να εξασφαλίσει εύλογη, ικανοποιητική και το συντομότερο δυνατόν μεταφορά με άλλη πτήση, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η αναζήτηση άλλων απευθείας πτήσεων ή πτήσεων με ανταπόκριση που εκτελούνται ενδεχομένως από άλλους αερομεταφορείς, είτε αυτοί ανήκουν στην ίδια αεροπορική συμμαχία είτε όχι, και οι οποίες φθάνουν στον τελικό προορισμό με μικρότερη καθυστέρηση από ό,τι η επόμενη πτήση του συγκεκριμένου αερομεταφορέα.

Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι ο αερομεταφορέας χρησιμοποίησε κάθε μέσο που διέθετε, περιοριζόμενος στο να προσφέρει στον οικείο επιβάτη μεταφορά προς τον τελικό του προορισμό με την επόμενη πτήση που εκτελείται από τον ίδιο αερομεταφορέα και φθάνει στον προορισμό την επόμενη ημέρα από την αρχικώς προβλεφθείσα, εκτός αν δεν υπάρχει καμία διαθέσιμη θέση σε άλλη πτήση απευθείας ή με ανταπόκριση που να παρέχει στον επιβάτη τη δυνατότητα να φθάσει στον τελικό του προορισμό με μικρότερη καθυστέρηση από ό,τι με την επόμενη πτήση του συγκεκριμένου αερομεταφορέα ή εκτός αν η πραγματοποίηση της εν λόγω μεταφοράς με άλλη πτήση συνιστά για τον τελευταίο θυσία υπερβαίνουσα τις δυνατότητες της επιχείρησής του στο δεδομένο χρονικό σημείο.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582